

Danuta Prinke, Andrzej Prinke

Chaławy, gm. Brodnica, woj.
poznańskie, St. 15, AZP-58-27/34

Informator Archeologiczny : badania 24, 10-11

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stoku. Trzeci sezon badań. Osada ludności kultury niemeńskiej i kultury lużyckiej ze śladami osadnictwa wczesnośredniowiecznego.

Kontynuowano prace w południowej części stanowiska oraz rozpoznawano osadę w kierunku zachodnim. Przebadano obszar o pow. 150 m². Łącznie odkryto 9 nowych obiektów (1 jamę mieszkalną, z paleniskiem — ob. 31, 5 jam gospodarczych, 2 paleniska, fr. rowu — ob. 39). Układ stratygraficzny zbliżony był do zarejestrowanego w poprzednich sezonach badawczych.

Większość odkrytych w tym sezonie obiektów należy wiązać z osadnictwem kultury niemeńskiej z okresu neolitu. Najbardziej interesująco przedstawiał się ob. 31 — kolista jama mieszkalna o średnicy ok. 170 cm i gł. ok. 80 cm, z dobrze zachowanym paleniskiem obłożonym kamieniami. W jej wypełniku odkryto 12 rdzeni wiórowych w różnych fazach eksploatacji, obłupień i kilka brył surowca. W sąsiedztwie obiektu natraflono na liczne fragmenty ceramiki kultury niemeńskiej w tym kilka bogato ornamentowanych. Z osadnictwem neolitycznym związane były poza tym 4 obiekty gospodarcze i fragment rowu, na dnie którego odkryto rdzeń wiórowy i fragmenty ceramiki „niemeńskiej”.

Materiał lużycki wystąpił w warstwie kulturowej w postaci dużej ilości rozdrobnionego materiału ceramicznego. Nie tworzył on wyraźnych skupisk. W jednym wypadku, w niewielkiej i płytkiej, nieckowatej jamie odkryto kilka fragmentów brzuścowych średniościennego naczyńa esowatego. Materiał ten należy datować na schyłek epoki brązu i wczesną epokę żelaza.

W warstwie próchnicy natraflono na ślady osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza w postaci niezbyt licznych obiektów ceramicznych.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

Badania zostały zakończone.

Brody Pomorskie, woj. gdańskie, St. 2 AZP 22-45

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadził mgr Olgierd Felczak. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Trzeci sezon badań. Stanowisko wielokulturowe: kultura ceramiki wstęgowej klutej, kultura pucharów lejkowatych, kultura wschodniopomorska, wczesne średniowiecze.

Metoda prowadzenia badań była uwarunkowana w znacznym stopniu szybko postępującą destrukcją omawianego stanowiska. Dlatego prace wykopaliskowe prowadzone były w najbardziej zagrożonej strefie, w pobliżu stromego obrywu pałnicy. Założono 6 wykopów o powierzchni wynoszącej 250 m². Ponadto wykonano 4 odwierty kontrolne w części północnej i południowej obszaru stanowiska.

Efektem badań, było uściślenie danych dotyczących sytuacji stratygraficznej oraz zależności chronologicznych. Ustalono, że w części północnej stanowiska występują cztery podstawowe warstwy: I — humus leśny złożony z ciemnozółtego piasku, II warstwa — jasnozółty piach związany z bardzo dynamiczną sedymentacją charakterystyczną dla całego stanowiska, grubość warstwy od 50 do 65 cm, III warstwa — pozarowa złożona z szarozółtego piasku z drobnymi węglakami drzewnymi, miąższość jej jest zróżnicowana od 10 do 30 cm, jest to warstwa wytworzona we wczesnym średniowieczu, IV warstwa — żółty zwarty piasek, w obrębie którego w 20 cm części stropowej występuje ceramika neolityczna oraz wytwory krzemienne. Warstwa IV w dolnej części pozbawiona jest artefaktów. Południowa część stanowiska posiada nieco warstwy III związanej z osadnictwem wczesnośredniowiecznym.

Mala ilość obiektów nieruchomych utrudnia w znacznym stopniu właściwą interpretację struktury przestrzennej oraz funkcji stanowiska. W obrębie III warstwy zarejestrowano kilka jam wczesnośredniowiecznych a w IV warstwie 4 silnie rozmyte jamy neolityczne. Podsumowując należy podkreślić, że na terenie stanowiska nr 2 stwierdzono istnienie niewielkiej osady wczesnośredniowiecznej śladów osadnictwa kultury pucharów lejkowatych oraz osady i cmentarzyska kultury ceramiki wstęgowej klutej. Wnioski te wysunięto w oparciu o badania także z ubiegłego roku. Materiały kultury ceramiki wstęgowej klutej wiążą się z jej młodszą fazą i odpowiadają mniej więcej fazie Ia/Ib dla kultury późnej ceramiki wstęgowej na Kujawach. Ponadto należy dodać, że w części południowo-zachodniej stanowiska odkryto grób kultury wschodniopomorskiej datowany na Hallstatt D. Niestety był on silnie zniszczony. Na podstawie zachowanych fragmentów ceramiki, można sądzić, iż składał się z czterech popielnic, w tym jednej twarzowej.

Badania będą kontynuowane.

Chalawy, gm. Brodnica woj. poznańskie St. 15 AZP-58-27/34

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadzili mgr Danuta Prinke i dr Andrzej Prinke. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Szósty sezon badań. Osada

z fazy lubońskiej kultury pucharów lejkowatych i ślad osadnictwa kultury grobów podkloszowych.

Badania prowadzono w południowo-zachodniej części stanowiska, w najbliższym otoczeniu „oczka”. Na powierzchni 3 arów (wykopy: 105-111) odkryto 6 obiektów ziemnych (62, 64-68) tworzących wraz z ubiegłorocznymi (51-53) koncentrację, którą traktujemy jako kolejną, odrębną (przestrzennie, a być może także chronologicznie) jednostkę osadniczą. Na całej badanej przestrzeni stwierdzono ślady intensywnej działalności osadniczej. Pochodzi stąd bowiem ponad 2600 fr. ceramiki, ok. 200 egz. wytworów krzemienianych oraz liczne, zwykle zniszczone narzędzia kamienne (siekiery, topory, płyty szlifierskie, rozcieracze, żarna), a także 12 przesiłków. Chronologię badanej części stanowiska wiązać generalnie z późnym odcinkiem fazy lubońskiej kultury pucharów lejkowatych. Natomiast dominującym akcentem stylistycznym są cechy wskazujące na oddziaływania klasycznego horyzontu kultury ceramiki promienistej (ob. 52).

Spośród odkrytych w tym sezonie obiektów, jeden zasługuje na szersze omówienie ze względu na rodzaj i układ zawartości kulturowej. W partii spągowej obiektu zalegał materiał określany tradycyjnie jako „odpadkowy” (uszkodzone narzędzia krzemienne, kamienne i przesiłki), nad nim znaleziono bryłę masy ceramicznej z wtkniętymi weń małymi przesiłkami, wykonanymi z gliny z domieszką kości, prawdopodobnie pozostawioną w dużym naczyniu, a jeszcze wyżej pozostałości ściany glinianej konstrukcji (pieca?), wewnątrz której występowała duża ilość popiołu. Istnieje kilka możliwości interpretacji faktu takiego zalegania źródeł np.: a) rozdzielnie, jako śladów po wielokrotnym i różnorodnym wykorzystywaniu zagłębienia w twardej i zbitej glinie, b) łącznie, jako pozostałości po nieznanym dotąd zabiegach produkcyjnych (?), symbolicznych (?)..

W świetle wstępnej analizy wyników 6 sezonów badań, przeprowadzonej w zakresie relacji pomiędzy rozprzestrzenieniem dystyngtywnych cech stylistycznych ceramiki i koncentracjami obiektów (notowano znaczną zgodność) wydaje się, iż analiza ogółu źródeł, w połączeniu z rezultatami badań przyszluczoicznych, da podstawę do szczegółowszej charakterystyki (podziału?) późnolubońskiego odcinka w rozwoju kultury pucharów lejkowatych w Wielkopolsce, a tym samym możliwość weryfikacji koncepcji tzw. dużych osad wiązanych z tym okresem.

Badania powinny być kontynuowane w strefie rokującej nadzieję (na podstawie wyników badań sondażowych w 1989 r.) na pozyskanie nowych jakościowo danych.

**Chobienice, gm. Siedlec
woj. zielonogórskie
St. 8 AZP: 57-18/11**

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej w Poznaniu

Badania prowadził mgr Jacek Kabaciński. Finansował IHKM PAN. Drugi sezon badań. Stanowisko paraneolityczne i neolityczne

Stanowisko położone jest w obrębie rynny jezior zbąszyńskich, na niewielkim ostańcu terasowym przylegającym do północnego krańca jeziora Kopańskiego. Badania, będące rozszerzeniem sondażu z roku ubiegłego objęły obszar 28 m kw. W ich trakcie pozyskano około 600 zabytków krzemienianych i około 100 fragmentów ceramiki. Materiał ten wystąpił w układzie rozproszonym na powierzchni całego wykopu, jednakże można wydzielić słabo rysujące się skupienia materiału archeologicznego.

Wstępna analiza stratygraficzna wykazała, iż krzemienie mezolityczne łączą się z osadnictwem (ceramiką) o cechach lendzielsko-ertebollskich, natomiast krzemienie o pokroju neolitycznym wiązać prawdopodobnie można z ceramiką kultury pucharów lejkowatych. W trakcie badań w północnej części wykopu uchwyciono obiekt o średnicy około 120 cm zawierający ceramikę i krzemienie. Obiekt posiadał intensywnie szare wypełnisko przesycone węglami drzewnymi, a w jego spągu znaleziono duże fragmenty węgla drzewnych, nadających się do datowania. Wydaje się, że obiekt powinien być związany z osadnictwem kultur pucharów lejkowatych (mniej prawdopodobny jest jego związek z osadnictwem późnowstęgowym).

Cyców, woj. chełmskie St. 40 patrz okres lateński

Cząstków Polski, gm. Czosnów woj. warszawskie patrz okres rzymski

**Dąbrowa Biskupia,
woj. bydgoskie
St. 21 AZP 45-43**

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii Polski

Badania prowadził mgr Piotr Chachlikowski. Finansowało BBDZ w Bydgoszczy. Dziesiąty sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych z fazy IIIC. Ślad osadnictwa ludności kultury ceramiki sznurowej.

Kontynuowano rozpoznanie przejawów osadnictwa ludności kultury pucharów lejkowatych